

Sygn. akt I CSK 262/16

POSTANOWIENIE

Dnia 12 grudnia 2016 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Monika Koba

w sprawie z powództwa E. M.
przeciwko W. spółce z o.o. w Ł.
o pozbawienie tytułu wykonawczego wykonalności,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej
w dniu 12 grudnia 2016 r.,
na skutek skargi kasacyjnej powoda
od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)
z dnia 5 listopada 2015 r., sygn. akt I ACa (...),

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Sąd Najwyższy w ramach przedsądu bada tylko wskazane w skardze kasacyjnej okoliczności uzasadniające jej przyjęcie do rozpoznania, a nie podstawy kasacyjne i ich uzasadnienie. Cel wymagania określonego w art. 398⁴ § 2 k.p.c. może być osiągnięty tylko przez powołanie i uzasadnienie istnienia przesłanek o charakterze publicznoprawnym, które będą mogły stanowić podstawę oceny skargi kasacyjnej pod kątem przyjęcia jej do rozpoznania.

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący oparł na przesłankach uregulowanych w art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 4 k.p.c.

W judykaturze Sądu Najwyższego utrwalił się pogląd, iż wskazanie przyczyny określonej w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. nakłada na skarżącego obowiązek przedstawienia zagadnienia o charakterze abstrakcyjnym wraz z argumentami prowadzącymi do rozbieżnych ocen prawnych, wykazania, że nie zostało ono rozstrzygnięte w dotychczasowym orzecznictwie, a wyjaśnienie go ma znaczenie nie tylko dla rozstrzygnięcia tej konkretnej sprawy, ale także innych podobnych spraw, przyczyniając się do rozwoju prawa. Zagadnienie ma cechować się istotnością, czyli być doniosłe z uwagi na rangę zawierającego się w nim problemu prawnego oraz jego znaczenie wykraczające poza potrzeby rozstrzygnięcia sprawy, w której wniesiono skargę (por. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC 2002, nr 1, poz. 11, z dnia 11 stycznia 2002 r., III CKN 570/01, OSNC 2002, nr 12, poz. 151, z dnia 23 listopada 2010 r., II CSK 344/10, nie publ., z dnia 23 marca 2012 r., II PK 284/11, niepubl., z dnia 21 maja 2013 r., IV CSK 53/13, niepubl. i z dnia 30 kwietnia 2015 r., V CSK 598/14, niepubl.). Nie istnieje potrzeba wykładni przepisów prawa ani nie występuje w sprawie istotne zagadnienie prawne, jeżeli Sąd Najwyższy w danej kwestii

wyraził swój pogląd we wcześniejszym orzecznictwie, a nie zachodzą okoliczności uzasadniające zmianę tego poglądu (por. m. in. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 23 lipca 2015 r., I CSK 976/14, nie publ.).

Według skarżącego w sprawie, w której wniesiono skargę wystąpiło istotne zagadnienie prawne sprowadzające się do rozstrzygnięcia: 1) czy tytuł egzekucyjny, jakim jest wyciąg z listy wierzytelności w postępowaniu upadłościowym toczącym się według przepisów rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 24 października 1934 r. Prawo upadłościowe (Dz.U. Nr 93, poz. 834, dalej: „p.u.”) wobec upadłego przedsiębiorcy, za którego w dacie ogłoszenia postanowienia o upadłości uznawało się w związku z art. 2 ust. 2 obowiązującej w tej dacie ustawy z dnia 23 grudnia 1988 r. o działalności gospodarczej (Dz.U. Nr 41, poz. 234, ze zm., dalej: „u.d.g.”) spółkę cywilną stanowi tytuł egzekucyjny przeciwko jej wspólnikom; 2) czy osobie fizycznej, byłemu wspólnikowi spółki cywilnej, przeciwko której skierowano egzekucję w oparciu o klauzulę wykonalności nadaną na tytuł egzekucyjny, jakim jest wyciąg z listy wierzytelności wystawiony w postępowaniu upadłościowym toczącym się według przepisów p.u., wobec upadłego przedsiębiorcy, za którego w dacie ogłoszenia postanowienia o upadłości uznawało się w związku z art. 2 ust. 2 u.d.g. spółkę cywilną i która to osoba wywodzi, że z wyżej wymienionych przyczyn nie jest objęta tak pozyskanym tytułem egzekucyjnym, przysługuje powództwo określone w art. 840 § 1 pkt 1 k.p.c.

Zarówno w doktrynie jak i w orzecznictwie Sądu Najwyższego utrwalony jest pogląd, iż spółka cywilna, uregulowana w kodeksie cywilnym, jako umowa (art. 860-875), nie jest podmiotem prawa i nie ma w związku z tym zdolności prawnej, ani zdolności upadłościowej, a roszczenia, jak i egzekucja kierowane przeciwko spółce są w rzeczywistości roszczeniami i egzekucją kierowaną przeciwko wspólnikom. Natomiast orzeczenia powoływane przez skarżącego, mające stanowić podstawę przyjęcia skargi do rozpoznania, dotyczą pierwszego okresu pojawienia się spraw upadłościowych dotyczących spółek cywilnych, w których próbowano uznać podmiotowość spółki cywilnej, jako podmiotu gospodarczego, a po ich wydaniu ustabilizowało się orzecznictwo odmawiające jednoznacznie spółce cywilnej podmiotowości prawnej (por. m.in. uchwały składu

siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 26 stycznia 1996 r., III CZP 111/95, OSNC 1996, nr 5, poz. 63 i z dnia 31 marca 1993 r., III CZP 176/92, OSNC 1993, nr 10, poz. 171, uchwała Sądu Najwyższego z dnia 6 listopada 2002 r., III CZP 67/02, OSNC 2003, nr 7-8, poz. 102, uchwała składu siedmiu sędziów Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 15 października 2008 r., II GPS 5/08, ONSA i WSA 2009, nr 1, poz. 3). Nie zachodzi, zatem potrzeba kolejnej wypowiedzi Sądu Najwyższego w tym przedmiocie.

Z kolei oparcie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania na przesłance uregulowanej w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. wymaga wykazania niewątpliwej, widocznej *prima facie*, bez konieczności głębszej analizy, sprzeczności orzeczenia z zasadniczymi i nie podlegającymi różnej wykładni przepisami albo jego wydania w wyniku oczywiście błędnej, widocznej bez głębszej analizy prawniczej wykładni lub niewłaściwego zastosowania prawa. Natomiast skarżący przedstawiając, jako okoliczność uzasadniającą rozpoznanie skargi kasacyjnej „oczywiste naruszenie prawa” powinien wykazać kwalifikowany charakter tego naruszenia (por. m. in.: postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 8 marca 2002 r., I PKN 341/01, OSNP 2004, nr 6, poz. 100, z dnia 10 stycznia 2003 r., V CZ 187/02, OSNC 2004, nr 3, poz. 49, z dnia 8 marca 2002 r., I PKN 341/01, OSNP 2004, nr 6, poz. 100; z dnia 10 stycznia 2003 r., V CZ 187/02, OSNC 2004, nr 3, poz. 49, z dnia 27 kwietnia 2006 r., I CZ 15/06, niepubl., z dnia 29 listopada 2007 r., II CSK 460/07, niepubl., z dnia 18 czerwca 2008 r., III CSK 110/08, niepubl., z dnia 2 grudnia 2011 r., III CSK 31/11, niepubl.).

Oczywistej zasadności skargi skarżący upatrywał w naruszeniu przepisów stanowiących podstawy skargi i uznaniu, iż skoro powód twierdzi, iż tytuł egzekucyjny, jakim jest wyciąg z listy wierzytelności w postępowaniu upadłościowym, nie jest wydany przeciwko niemu, to nie ma on przymiotu dłużnika, w rozumieniu art. 840 § 1 pkt 1 k.p.c., przez co nie przysługuje mu powództwo przeciwegzekucyjne. Ponadto, w przekonaniu skarżącego Sąd Apelacyjny wadliwie odmówił okolicznościom, na które się powołuje przymiotu „zdarzeń”, o jakich stanowi art. 840 § 1 pkt 1 k.p.c., tymczasem w sytuacji, gdy po uprawomocnieniu się tytułu egzekucyjnego przeciwko spółce przyjęto w oparciu o art. 864 k.c., z naruszeniem art. 365 k.p.c., że tytuł ten stanowi jednocześnie tytuł egzekucyjny

przeciwko wspólnikowi spółki cywilnej, to kwestionowanie tych okoliczności stanowi zaprzeczenie zdarzeniom, na których oparto wydanie klauzuli wykonalności.

Skonfrontowanie rozstrzygnięcia sądu drugiej instancji z uzasadnieniem wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania nie pozwala na stwierdzenie, by skarga kasacyjna była oczywiście uzasadniona w wyżej wskazanym rozumieniu. Skarżący odniósł tą przyczynę kasacyjną do zarzutów naruszenia prawa materialnego i procesowego ujętych w ramach podstaw skargi kasacyjnej, ale w przedstawionym uzasadnieniu wniosku brak jest takich argumentów, które wskazywałyby na rażące naruszenie prawa w ustalonym przez sąd drugiej instancji i wiążącym Sąd Najwyższy stanie faktycznym. Zarzuty, z którymi skarżący wiąże oczywistą zasadność skargi, czyni jednocześnie przedmiotem zagadnień prawnych. Tymczasem, nie jest możliwe jednoczesne wykazywanie, że w sprawie istnieje zagadnienie prawne dotyczące wykładni określonych przepisów prawa i że skarga oparta na naruszeniu tych przepisów jest oczywiście uzasadniona. Albo jest tak, że wykładnia danych przepisów jest prosta i w związku z tym, ich naruszenie jest oczywiste, albo tak, że wykładnia ta rodzi istotne zagadnienie prawne, wobec czego naruszenie przepisów nie może być oczywiste (por. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 29 lipca 2015 r., I CSK 980/14, niepubl. i z dnia 26 listopada 2013 r., I UK 291/13, niepubl.).

Ubocznie zauważenia wymaga, iż powództwo opozycyjne z art. 840 k.p.c. stanowiące merytoryczny środek obrony przed egzekucją przysługuje wyłącznie dłużnikowi, a skarżący opiera powództwo przeciwegzekucyjne na twierdzeniu, że dłużnikiem nie jest. W takiej sytuacji, przysługuje wniosek o umorzenie postępowania egzekucyjnego, a w razie jego nieskuteczności skarga na czynności komornika prowadzącego egzekucję przeciwko osobie, która według treści klauzuli nie jest dłużnikiem i sprzeciwia się prowadzeniu egzekucji (art. 825 pkt 3 k.p.c.). Z podstawy faktycznej rozstrzygnięcia wynika, iż skarżący z drogi tej skorzystał, a jego wnioski o umorzenie postępowania, a następnie skargi na czynności komornika zostały oddalone. Takie też stanowisko, co do zakresu swojej kognicji przyjął Sąd Apelacyjny, co nie pozwala na jego zakwalifikowanie, jako rażącego naruszenia prawa. Z uzasadnienia wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania wynika, iż skarżący oczekuje w istocie od Sądu Najwyższego oceny

podstaw skargi w ramach instytucji „przedsądu”, co jest niedopuszczalne. Natomiast zapoznanie się z argumentacją wniosku nie pozwala na stwierdzenie, by doszło do widocznego od razu, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej, bez głębszych analiz, kwalifikowanego naruszenia prawa, w wyniku, którego, zapadł wyrok oczywiście wadliwy.

Z przytoczonych względów Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania (art. 398⁹ § 2 k.p.c.).